

Pier Paolo Pasolini: *Calderón*¹²
(részlet)

Fordította: Lakó Zsigmond

II SZTASZIMON

BESZÉLŐ

Második alkalommal (de nem utoljára) lépek itt elő, hogy magyarázattal szolgáljak a szerző nevében; hogy magyarázattal szolgáljak, és hogy elnézésüket kérjem. A jelenet, melyet most fognak látni, a hagyományos díszletezés elavult szabályai szerint lesz felépítve. Nem ezen szabályok iránti nosztalgikus indítatásból döntött úgy a szerző, hogy bemutassa mindezt, s ebből fakadóan, hogy színpadra léptessen engem, a nem kevésbé régies és megindító szerzői utasítás helyett. Sőt, a szerző továbbra is utál, értelmének minden relatív józanságával, minden olyan díszletet, mely nem csupán jelzésértékű: mert ha nem ilyen, akkor nem más, mint annak a társadalmi rítusnak egy eleme, mely a burzsoáziának a színházat jelenti, s melyet a szerző így képtelen szeretni.

A gondolat, mely arra indította a szerzőt, hogy ezt az epeiszodiont úgy képzelje el, mintha Velázquez *Las Meninas* című képének (melyet már idéztünk az I Epeiszodionban) belsejében játszódna, titokzatos inspirációból született, mely nem viseltetik nosztalgiával a régi színház iránt, de felhasználja azt, elegyítve a festménnyel, mint egyfajta bizonytalan értelmű expresszív elemet. Nem kompromisszum ez, hanem merő számítás, mely nyilvánvalóan kissé őrült (melyért a szerző ismételten bocsánatát kéri azoknak, kik megkövetelik másoktól a szabályok betartását, nem tudván, hogy az e fajta szigor gyakran csupán a sivárság igazolására szolgál): s nem holmi ártatlan ellentmondás, hanem teljességgel tudatos.

A szerző tehát kéri önöket, hogy érezzék magukat, tíz perc erejéig, a régi színház társadalmi rítusának nézőiként, és élvezzék mindazt, ami az önök élvezetére készült. A rekonstrukció patetikus pontossága, a színek szépsége (mely mellesleg Velázquez-nek köszönhető, kinek a díszlettervező csupán lelkes közvetítője), a tárgyak tömör bája (régiségkereskedőtől származó értékes vásárfiak), a fények izzadságos elhelyezése, az anyagok igaz szenvedéllyel történt kiválasz-

¹² A fordítás alapjául szolgáló mű: Pasolini, Pier Paolo: *Calderón* In: Pier Paolo Pasolini: *Teatro*, Ed. Walter Siti, Arnaldo Mondadori Editore, Milano, 2001, pp. 660-758.

tása. Minden kidolgozott, pontosan elhelyezett, megszerkesztett, elrejtve önök elől, az önök örömére.

III EPEISZODION

BASILIO KIRÁLY *(a tükörből)*

A szerelem, ahogyan mi elgondoljuk, a Burzsoá Király,
nem képzelhető el társadalmi érzékenység nélkül.

LUPE KIRÁLYNÉ *(a tükörből)*

És mi, Hitvese a Burzsoá Királynak,
ezt csupán helyeselni tudjuk.

BASILIO KIRÁLY

Spanyolországban rend uralkodik. Elképzelhető-e
hát más formája a szerelemnek?

LUPE KIRÁLYNÉ

Ahol a rend az úr, ott az egyediség uralkodik.

És az egyediség megadja nekünk a legnagyobb vigasztalást:
hogyan valóban megéljük az életet. Ez csak ritkán
esik meg a Történelemben. Most,

egy spanyol, a halála küszöbén elmondhatja:

„Az én életem valódi élet volt.”

BASILIO KIRÁLY

A többség, az egyetlen valós életet élén,
hitelt ad a hatalomnak, mely része ennek az igazságnak.

LUPE KIRÁLYNÉ

A te atyád Király.

De ő úgy Király, mint ahogyan egy Szegény Szegény
és ahogyan egy Vad Vad. A „fasiszta” szó
természetes, és nem minősíti a hatalmat,
hacsak nem mint szükségletet, vagy ígéretet.

BASILIO KIRÁLY

Felismered majd az életedet másokéban

Rosaura, és meglátod, hogy VALÓS.

Ugyanúgy szeretsz majd, mint mások, és látni fogod,
hogyan ők nem különböznek a léttől.

LUPE KIRÁLYNÉ

Bátorság Rosaura, ne kényszeríts bennünket, hogy folytassuk
ezt a gyötrelmes és tudálékos kérdezz-felelek játékot:

valld be Atyádnak, hogy szerelmes vagy Sigismondóba.

Ez egy álom. Nem látod, hogy vagy felöltöztetve?
Szűk és hosszú fűző, pergamen-szürke,
mint a szent viasz: és a szoknya a két dombocskával
a csípődnél, határtalanul elnyújtva, szigorú
barokkos túlzással. És mit látsz ruhád kivágásnál,
és hosszú ujjú, buggyos felsőd csuklójánál?
Olyan rózsza virágai, melyet nem kaphatsz meg kifakítván
semmilyen vöröset, vagy felgyújtván emlékezetedben
fanyar színét bogycsókának, ribiszkének vagy somnak,
oly rózsza, mely papírszerű ábrándja az ibolyának,
mely először narancssárgára vált, majd beleugrott a hajnalba:
szemcséi mint régi lé,
száraz olaj, kidörzsölődött, olyan, mintha oly lemezen
keresztül látszana, mely rózsaszín csontvázakat óv.
És nem látod, megfordulván, a terem végi
a kis tükörben, vörös szőrű apád
megnyúlt arcát, elhunyt hatalmasság,
ki unokájában születik újjá? Apád is gyermek,
Rosaura, aki lassacskán újratemetette az apát:
vöröses szőrzetének szépsége és magas homloka
egy el nem árult, sőt a teljes természetesség
magaslatára emelt burzsoá élet nemességét fejezi ki.
A tollnak mely üstökömből nyúlik ki -
mely párja szoknyád két dombocskájának -
nincsen szüksége magyarázatra: ez a kecsesség,
mely hűséggel, odaadással és bizonyossággal koronázza
az oldalamon lévő férfi életének jóságát.
Ha megfordulnál, az értelmetlen makacskodás helyett,
látnál a tartásunkban valami
monumentálisat, egyfajta könnyed és szigorú
nagyságot, mely lényünkben fakad.
Mi mindaz vagyunk, ami ember csak lehet:
nincs más beszélgetőtársad, Rosaura, gyermekem.
BASILIO KIRÁLY
Ha ez egy álom, hát nem hát szolgál másra,
mint hogy még valósabbá tegye a valóságot.
Mi pedig egészen a gyökereinél vagyunk.
Ezek a ruhák nem megtagadják,
hanem inkább megmagyarázzák, magasztalván a természetességet,
jelen éveink burzsoá ruháit.

A jelentőségteljes válaszfal, melyet az ideális napunk, és ezen 1967-es nap közé helyezünk, arra szolgál, hogy a kizárólagosság alakjával ruházzuk fel a bizonytalanságot: így ez, annak, ki nem tudja, nem illuzórikus! A becsületesség, megelégedés és hit termékei.

LUPE KIRÁLYNÉ

Ilyen légkörben kérjük tehát a vallomásodat.

BASILIO KIRÁLY

Csak ha bevallanád a bevallhatatlant, csak akkor tudnánk veled beszélni és meggyőzni árulásodról, újra felépítvén téged.

LUPE KIRÁLYNÉ

Ősi törvénye ez ama világnak, melybe beleszülettél.

BASILIO KIRÁLY

És nem a demokrácia! A Hatalom azzal folytat párbeszédet, aki hozzá tartozik; mert a Hatalom LEHET jó, sőt, jónak KELL lennie.

LUPE KIRÁLYNÉ

A születés! Mily csodálatos forrása a jogoknak!

BASILIO KIRÁLY

És a tudásnak!

LUPE KIRÁLYNÉ

Fordulj meg, és nézd a hatalmas teret a hátad mögött.

A hercegi lakosztály! Mennyi levegő a fejed fölött: királyi portól szürke lég.

Nem látod, hogy a semmiből diszkrétén betörő déli nap fényét (melyet egy úriember zár el néma alakjával) mint változtatja meg a ház gazdagsága?

A palota ezernyi vibráló mozzanata, melyben beteljesedik a gazdagság hétköznapisága, összeterezt mindünket, itt, ebben a rusztikus padlózatú teremben egy „hétköznapi eseményre”: nézd azonban mennyi kizárólagosság áll itt rendelkezésünkre a térben!

A gazdagság viszi véghez ezen csodákat.

Kérdezd a kislány Doña María Agostina Sarnientót, aki egy ampullát nyújt át neked a szent rózsából, melynek rákvörös spektruma kioltja ruhád pirosát; kérdezd a kislány Doña Isabel de Velascót, ki saját énekétől kissé szájtátva áll

hátad mögött, hajnalkék színekkel ábrázolva;
 kérdezd a kutyaszerű törpét, María Barbolát, és párját
 Nicolasito Pertusatót (akik a valódi főszereplői
 ennek a „hétköznapi eseménynek”, hiszen szörnyként,
 akik, bár szelídnek tűnnek a fényben, a felszínen kifejezik
 a torzságot mely megbújik és kecsessé válik a mélyben);
 kérdezd a Nevelőnőket, Marcela de Ulloa asszonyt;
 kérdezd a Palota marsallját, a festő rokonát,
 José María Velázquez-t: és magát Diego Rodríguez Velázquez-t!
 Igen, *kérdezd a szerzőt*, ki maga is
 része gazdag világunknak,
és, bár kifelé néz a képből, mégis belül van!
 Ők mind tanúskodhatnak mellettünk.

BASILIO KIRÁLY

Nem akarsz hát vallani. Nem tudunk tehát
 meggyőzni arról, hogy Sigismondo urat, akibe szerelemes vagy,
 nem szeretheted, mert nincs olyan társadalmi szerződés,
 mely ezt lehetővé tenné: Sigismondo antifasiszta,
 száműzetésben, házi őrizetben élt,
 a rendőrség nyilvántartja, megfertőzte
 a szegénység, melyet védeni próbál elárulván a gazdagságot,
 és – ahogyan édesanyád mondta a zsidókkal kapcsolatban –
 az Állami hatóságok jobban tennék, ha a falhoz állítanák.

IV EPEISZODION

STELLA

Hogy van az én szegény húgom?

MANUEL

Ahogyan az örültek, jól és rosszul.

STELLA

De lehetséges-e beleörülni a szerelembe,
 ahogyan a Seicento pásztordrámáiban?

MANUEL

Miért is ne, miért is ne? (Milyen szép kis dalocska!)

STELLA

Ne viccelődj, ne játszd a nagyokost, ismerlek már!

MANUEL

Á, hogy ismersz!

STELLA

Persze, hogy ismerlek! Én mindenkit
egyformán ismerek, én nem vagyok őrült.

MANUEL

Nem, csupán fiatal hajtás.

STELLA

Még szerelmes vagy belé?

MANUEL

Jó burzsoához méltóan, én az ápolóorvosa vagyok.

STELLA

Jó burzsoához méltóan: én és te tehát ikerlelkek vagyunk.

De téged én nem érdekellek, mert te Rosaurát szereted, mint az tudható.

MANUEL

„Mert Rosaurát szereted”: ez egy dalocska?

STELLA

Mennyire látszik, hogy nem burzsoának születnél!

Nem szabad kétszer ugyanabból viccet csinálni!

MANUEL

Ez a végzet: Rosaura egy bukott burzsoát szeret,
egy másik bukott burzsoá pedig Rosaurát.

STELLA

Nincsenek bukott burzsoák.

MANUEL

Nem ismertem ezt a bölcsességet, mely hirtelen
felnöttebbé tesz a szememben.

Ej, tudnom kellett volna: jaj annak, ki nem felnőtt!

STELLA

Kinek gondoltál engem?

MANUEL

Egy rókaarcú kislánynak, ami családi vonás,
holdsínű, vérszegény, mandulagyulladásos,
a legkiválóbb spanyol iskola portréfestészetének
mintájára, kinek kegyetlensége arányban áll sápadtságával:
bevonva azonban egy modern réteg
ál-nemtörődömséggel, kissé riszálva magát, hatásos, hiszen
egy gazdag burzsoának immár a kis burzsoákat kell utánoznia,
avagy a többséget, a többséget!

STELLA

Tehát Rosaura és én: egy és ugyanaz.

MANUEL

Nem, ő váratlanul legyőzötté vált.

STELLA

Csupán van némi rejtély a születése körül, mely az enyém körül nincsen.

MANUEL

Persze: a legyőzöttek jelét születéstől fogva viseli az ember. A születés minden. Képzeld el, ha sötét bőrrel jöttél volna a világra!

STELLA

Uff! Spanyolországban nincsenek Négerek. Meg amúgy is, Rosaurának világosabb a bőre, mint az enyém.

MANUEL

Rosaura egy rózsza-aura.

STELLA

De tudja már, hogy szerelmes vagy belé?

MANUEL

Nem számítana semmit. Egy másik hozzám hasonlóba szerelmes.

STELLA

Psz! Halkan beszélj! Ne bízz a spanyol falakban!

MANUEL

Aggódsz értem? Életem immár pusztá megalkuvás: És hogy bolondok házában dolgozom, hát valójában be vagyok oda zárva, kirekesztve, kívülálló én magam is, akárcsak a húgod.

STELLA

Ostoba voltál: hamarabb, sokkal hamarabb meg kellett volna vallanod neki.

MANUEL

Felajánljam neki egy másik legyőzött szerelmét, kinek egyedüli lehetősége a várakozás?

STELLA

Így az lett a vége, hogy ő mégis beleszeretett egy másik legyőzöttbe, kinek lehetőségei még kevésbé kecsegtetőek.

MANUEL

Az élet szélsőséges igazsága.

V EPEISZODION

ROSAURA

Áá! Áááááááááá! Áááááááááááááááá!

NŐVÉR

Kedveském, kedveském, nyugodjon meg, Rosaura kisasszony!

ROSAURA

Miért kellene megnyugodnom? Miért?

Milyen számításokat kell elvégeznem?

Áááááááááááá! Áááááááááááááááá!

NŐVÉR

Ne kiabáljon, Rosaura, ne sírjon így...

Miért nem próbál meg imádkozni?

ROSAURA

Hol vagyok?

NŐVÉR

Hiszen jól tudja, hogy hol van.

ROSAURA

Nem! Nem tudom! Nem értem! Ez egy zárda?

Szanatórium? Elmeegógyintézet?

Börtön?

NŐVÉR

Mindig úgy tesz, mintha nem tudná, Rosaura kisasszony!

De az Úr, ő egészen a szíve mélyébe lát, azt is kiolvassa belőle, amit nem szeretne.

ROSAURA

Áááááááá! Ááááááááá! Segítség, segítség!

Ki akarok menni innen! Segítség, segítség!

Nem akarok imádkozni! Utálok imádkozni!

Ááááááááááá! Segítség! Kegyelem!

Én nem akarok tudni Istenről, nem akarok tudni róla!

Hagytok szabadon élni nélküle!

Ááááááááááá, segítség, segítség!

NŐVÉR

Nyugodjon meg, nyugodjon meg, Rosaura kisasszony! Áááááááá!

Ááááááááááá! Ápolok, ápolók!

Le kell kötni! Áááááááá! Ááááááááá!

Manuel belép

MANUEL

Nővér, miért kezdett el így üvöltözni?

NŐVÉR

Csak mert azt tanácsoltam neki, hogy imádkozzon...

MANUEL

Mondtam, hogy hagyja békén most ezzel.

NŐVÉR

Ez egy zárda, doktor úr: Isten Testének Háza.

ROSAURA

Áááááááá, áááááááá! Adjátok vissza a testemet!

Az az enyém, az enyém! Nem egy olyan dolog,
amit oda tehettek, ahová csak akartok!

A testem szent, azzal élek!

NŐVÉR

Íme, látja? Istenkáromlás!

Az ő teste szent! Mint Krisztusé!

MANUEL

Most menjen el nővér, hagyjon dolgozni.

Nővér ki

MANUEL

Éppen teste okán lehet a mi

áldozati bárányunk, szegény Rosaura.

Gyerünk, álljon fel, hagyja abba a sírást.

ROSAURA

Miért akar megvigasztalni?

MANUEL

Nincs más módom arra,

hogy kárpótlást vegyek legyőzötti soroméért.

ROSAURA

Ne használja ezt a szót!

MANUEL

Arra a férfira emlékezteti, aki idejuttatta?

ROSAURA

Igen, arra a férfira gondolok, kit legyőzöttsége
idegenné tett, a mások világában...

de vén angyal képében, ki nem tud sírni...

MANUEL

Igen, szép a mások világa. És én,
én is odatartozom, mert olybá tűnik, nincs oly tulajdonságom,
mely veszélyessé tenne számukra...

ROSAURA

De ön mégis az?

MANUEL

Nos, a hidalgók nemzetsége nem halt még ki Spanyolországban!

ROSAURA

Amikor viccel, úgy beszél, mint az apám...

MANUEL

Hogy merészeli kritizálni az apját? Látja?
Neki lenne joga, hogy meg akarjon öntől szabadulni!
És hogy együtt élje meg az összes spanyol atyával
a jelent és a tradíciót, ellentmondások nélkül.
Én együtt dolgozok vele az ön elrekesztésén,
melyben ön hallgatásra van ítélve: test, anyag.

ROSAURA

Mit akar mindezzel mondani nekem?

MANUEL

Hogy visszaadom a szabadságát. Kinyitom önnek a börtön,
vagy szanatórium, vagy zárda ajtait,
hívja ahogy csak akarja. Térjen vissza a világba.

VI EPEISZODION

SIGISMONDO

Rosaura! Hogy jutottál el eddig?

ROSAURA

A helyről, ahová be voltam zárva,
kiszabadított egy csoda, és utamra indított.

SIGISMONDO

Ismerem ezeket a csodákat. Ki
szabadíthat ki a toronyból? Senki más,
csak az atya, akinek Angyalai vannak.
A bérgyilkosok lépte pedig oly könnyű,
hogy az áldozat, kivel el akarják hitetni, hogy szabad,
nem hallja őket. Így még hátra sem tud fordulni,
hogy lássa a fiatal szőke szolgát, vagy a fiatal barna szolgát –

hívjuk őket Leucosnak és Melainosnak, a Fényesnek és a Sötétnek –
akik egy kifürkészhetetlen érzéstől vezérelve úgy döntöttek,
hogy becsületüket a hűségbe, a férfiasságukat az engedelmességbe
helyezik: és egyenlő alkut kötöttek
urukkal...

ROSAURA

Nem, nem bérgyilkosok szabadítottak ki:
hanem egy legyőzött lázadó, amilyen te is vagy.

SIGISMONDO

Milyen felnőtt lettél és kemény, ragyogó arcod
mennyi bizonyosságot és keserűséget tükröz!

ROSAURA

Megtanultam valamit Don Sigismondo!

SIGISMONDO

Elszakítva születésed láncait?

ROSAURA

Születés? Mondjon inkább ébredést: egy álomból, melyre nem emlékszem.

SIGISMONDO

Tudom, hisz így kezdődött a kálváriád.

ROSAURA

Miért beszél hozzám ily fájdalmas hangon,
elveszítve minden könnyedségét?

SIGISMONDO

Hozzám írott leveleid kezdetben majdhogynem
gyermeki szeretetről tanúskodtak
(alighogy megismertél, anyád gyors bemutatása
által), majd e levelek szinte egy csapásra
valóságos szerelmi vallomásokká változtak át...

ROSAURA

Így van, Sigismondo.

SIGISMONDO

Most már beszélhetek veled: mert ha megsértenek
(annak hallgatása, ki nem viszonzza a szerelmet),
az jogokkal ruház fel; és te tudod, hogy vannak jogaid.

ROSAURA

És mit kell, hogy mondjon nekem?

Bármit mondjon is, az érzéseimen nem változtathat.

SIGISMONDO

Nem csupán én nem szerethetlek téged, Rosaura,
de te sem szerethetsz engem.

ROSAURA

Miért?

SIGISMONDO

Ne kiáltsd oly nagy bátorsággal azt a „miért”-et,
azt mondd meg inkább, hogy „hogyan” szeretsz?

ROSAURA

Nem tudom, mert ez az első alkalom, hogy szeretek.

SIGISMONDO

Nekem viszont tudnom kell:

a testemet vagy a lelkemet szereted?

ROSAURA

Mindent, mindent Don Sigismondo!

SIGISMONDO

Tehát hozzám jönnél feleségül?

ROSAURA

Igen!

SIGISMONDO

És gyerekeket is akarsz?

ROSAURA

Igen!

SIGISMONDO

S tudod-e, Rosaura, hogy az hogyan történik?

ROSAURA

Hát, anyám és a nővérem úgy tartják, hogy a gyerekek
egy növény alatt születnek (anyám azt mondta,
rózsa, a nővérem azt, hogy káposzta alatt). De én nem hittem nekik!
Megtudtam azonban, hogy az anya testéből születnek!

SIGISMONDO

És most mondd meg nekem, Rosaura: te úgy érzed,
hogy a lelkemen túl a testemet is szereted.

De tudod-e, hogy a férfi test különbözik
a tiédétől... a női testétől...

ROSAURA

Persze, hogy tudom! Éppen ezért lehet szerelmeskedni!

SIGISMONDO

Szereted tehát testemnek azon részét is,
mely a szerelmeskedésre való?

ROSAURA

Igen... úgy hiszem azt is szeretem....

És azt is tudom, Sigismondo, hogy milyen az!

Láttam Pablitot meztelenül, amikor még gyerek volt,
de tudom, hogy aztán mikor a férfi felnőtt,
az a része megnő, kinyílik, kibontván szirmait,
mint a fenyő, vagy a rózsa.

SIGISMONDO

Most, hogy megállapítottuk, hogy ennek kapcsán
kellően tájékozott vagy – méghozzá nem is
a büszkeség pírja nélkül – térjünk át más dolgokra...
Tréfálok, Rosaura, de fel kell készülnöd egy hírre,
mely egyszerre fog neked nagy fájdalmat és nagy örömet okozni:
hatásuk kioltja egymást, s talán szavak nélkül
hagynak majd téged, elmerülve a sötétben.
Hallottál már róla valaha, hogy volt egy polgárháború Spanyolországban
(még mielőtt te kiemelkedtél volna a sötétségből erre az életre)?

ROSAURA

Persze, hogy hallottam.

SIGISMONDO

Abban a háborúban a szegények oldalán harcoltam a gazdagok ellen,
a munkások és a parasztokkal oldalán álltam a papokkal és a burzsoákkal
szemben.

De a dolgok nagyon rosszul sütek el...

ROSAURA

Tudom, Sigismondo, és ezt is szeretem
önben...

SIGISMONDO

Akkor még alig voltam több, mint kisfiú... mint
most Pablito: édesanyád pedig épp velem egyidős.
Ugyanabba az iskolába jártunk, és jegyesek voltunk!
Csak viccelek, csak viccelek! De a szerelmünk igaz volt.
Ezt csak később értettük meg. Azon túl, hogy szerettük egymást,
akkor még egyformák voltak a politikai nézeteink is.
Két büszke republikánus: testvérként szerettük
az anarchistákat és a kommunistákat. Milyen csodás dolog
a földön, az akkori Spanyolország a nép kezében!
Konformista és lázadó népének,
kicsinyesek és féktelenek, saját tragédiájuk teljében!
14 évesen már tudtam bánni a puskával,
és lőttem a Falangistákat Cáseresnél és Trujjilónál;
és 14 évesen szerelmes leveleket írtam,
mint egy katona a háborúból a kedvesének.

Mert a háború mindig elválaszt, olybá tűnik,
igazi célja elválasztani azokat, akik szeretik egymást.
Aztán a vereségünkkel mindennek vége szakadt.
Visszatérhettem volna Madridba, hogy újralássam
a kedvesemet, s hogy bocsánatot nyerve újrakezdjem a tanulmányaimat,
belépjek tehát az VALÓS életbe. Mint ahogyan tudod,
nem ezt tettem.
Nem láttam többé viszont gyermek anyádat.
Teltek az évek. Egy új háború tört ki
és ért véget. Ismét túléltem
(egy álmod mesélek?), és valamiféle szörnyű nosztalgiától vezérelve
titokban visszajöttem Spanyolországba.
S vajon kit, kit kerestem rögvest a régi Madridban,
ahol úgy bolyongtam, mint egy áldozati bárány,
mely most szökött meg a bárd alól? Kit, szívem minden
könnyedségével? Ki mást, ha nem az anyádat?
Megtaláltam, mert Madrid kicsi, provinciális
város, akik számítanak, mind ismerik egymást,
akárcsak egy faluban. De aztán kit találtam
anyád helyett? Egy ismeretlen nőt,
akinek az eltelt 15 év egy évszázadnyi
rendet és unalmat hozott: Doña Lupe, egy igazi spanyol nő,
elvek és célok nélkül, zavarban őseivel,
az élet sűrűjébe vetve, egy csonkalábú Niké.
Hát ezért hallhattad, amint kijelentette:
Himmler jól tette, hogy megölt hatmillió Zsidót
és sok más hasonló embert, kik méltatlanok az életre.
Egy gyermek tisztaságával gyűlölte Francót
velem együtt, mikor az megindult Afrikából, és
kikötött Andalúziában. Most szereti.
Milyen lehet ez a szerelem, ha nem dühödt?
Mikor így viszontláttam őt, megerőszakoltam.
Igen, azt amit te fenséges fenyő vagy csodálatos rózsa
formájában képzelsz el, mely reggelente kibontja szirmait,
s amellyel a férj áldott gyermekekkel ejti teherbe feleségét,
azt én gyűlöletből és bosszúból vágtam anyádba,
vagy olyan szerelemből, melyet már rég nem úgy hívtak.
Ám ez nem akadályozta meg, hogy egy teremtmény jöjjön a világra.
Figyelmeztettelek, hogy ez a regényes történet
elveszejt majd a sötétben,

legalábbis így hiszem, mert a fájdalom
megfojtja az örömet, az öröm pedig a fájdalmat.

Az a teremtmény te vagy, én pedig az apád.

Látod? Nincs tovább mit mondani.

El kellett mesélnem neked ezt a történetet, szükség volt rá,
még akkor is, ha a kötelességek nem mások, mint a valóság ellenében emelt
gátak,

és sokszor tökéletesen haszontalanok.

Kezdj vele, amit akarsz. Szabadságodban áll tovább nem szeretni –

és azt hiszem, ezt kellene tenned –

vagy szerethetsz is akár.

ROSAURA

Mégis szeretni akarom...

SIGISMONDO

Olvastad... Olvastad már az iskolában Calderón

drámáját, melyet *Az élet álom*nak hívnak?

ROSAURA

Csak hallottam róla.

SIGISMONDO

Volt egy király, egy próféta, aki azt olvasta a jövőben,

hogy a fia (Sigismondo, micsoda véletlen, mint én)

meg fogja ölni. Bezáratta hát egy toronyba,

leláncolva, elzárva őt, mint holmi szörnyet, az élettől.

De egy nap, a király megbánta tettét, és tenni

akart egy kísérletet, hogy igazolja jóslatát.

Szabadon engedte, miután mélyen

elaltatta legendás narkotikumaival,

majd felébresztette királyságában, egy csodás

ágyon, mely tiszta vászon volt és brokát. Sigismondónak ez

persze csupán álomnak tűnt. Az álmában azonban

látott egy nőt, kibe beleszeretett. Az álomnak véget kellett

érnie (és Sigismondót újra bezárták,

elaltatván, a toronyba): az álomnak véget kellett érnie,

de szerelmének nem. Az új

álomban az érzés tovább élt. Mit

akarhatott mondani ezzel Calderón?